

Brzezińska, Jadwiga

XII Sympozjum Historii Farmacji - Niedzica 2003

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 48/3-4, 265-270

2003

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

autor nawiązał do współczesnego stylu uprawiania nauki, w którym przedwczesne dzielenie się rezultatami cząstkowymi uważane jest za zagrożenie dla uznania własnych dokonań przez środowisko. W przypadku Darwina, który oparł się na wcześniejszych pracach Lamarcka, w grę wchodziła również niechęć do przyznania się do długu wobec swego poprzednika. Referent przytoczył również szereg innych przykładów. W dyskusji podejście to zostało skrytykowane jako „spiskowa teoria nauki”, a wiarygodność przykładów podważona.

Ostatni z referatów, zatytułowany *Idea państwa jako wartości myśli społecznej*, zaprezentowała prof. dr hab. Grażyna Musiał. W klarownym wywodzie przedstawiła dwie współzawodniczące ze sobą wizje państwa, które określiła jako atomistyczną i monistyczną. W pierwszej z nich (wywodzącej się z myśli Platona) celem istnienia państwa była idea dobra, realizowana poprzez władzę, własność i wolność. Druga to heglowska idea „społeczeństwa obywatelskiego”. W dyskusji prof. Wrzosek zauważył, iż lepszymi określeniami tych dwóch podejść byłyby terminy „indywidualizm” i „holizm”.

Zamykając obrady doc. Jaromir Jeszke powiadomił, że kolejne spotkanie w lutym 2004 r. odbędzie się w Ciężeniu, a nie w Warszawie (jak wcześniej planowano).

Rafał T. Prinke

AWF Poznań

Biblioteka Kómička PAN

XII SYMPOZJUM HISTORII FARMACJI – NIEDZICA 2003

Kolejne XII Sympozjum Historii Farmacji odbyło się w Niedzicy w dniach 5–8 czerwca 2003 r. Ze względu na to, że rok 2003 został ogłoszony „Rokiem Łukasiewicza” pierwsza sesja referatowa została poświęcona temu wielkiemu wynalazcy-farmaceucie.

W 2003 r. minęło 150 lat od chwili oświetlenia pierwszymi lampami naftowymi sali operacyjnej Szpitala Państwowego we Lwowie w dniu 31 lipca 1853 r. Dzień ten uważa się za początek światowej petrochemii. Polski farmaceuta Ignacy Łukasiewicz przeprowadził destylację ropy naftowej w laboratorium aptecznym i zastosował naftę do celów oświetleniowych, a następnie rozpoczął przemysłową produkcję ropy naftowej. W hołdzie dla twórcy tej ważnej gałęzi przemysłu, na wniosek środowiska naftowców, Senat RP ogłosił rok 2003 „Rokiem Ignacego Łukasiewicza”. Z tej okazji przygotowano szereg uroczystości, a mennica państwowa wydała w dn. 21 V 2003 trzy monety kolekcjonerskie z wizerunkiem Łukasiewicza o wartości 2, 10 i 200 zł. W gmachu senatu odbyło się seminarium i wystawa poświęcona Łukasiewiczowi, a w dn. 22–23 maja 2003 Krajowy Kongres Naftowców i Gazowników w Bóbrce k. Krosna pod Honorowym Protektoratem Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego. Na Kongresie tym mgr Iwona Dymarczyk,

przewodnicząca Krakowskiej Sekcji Historii Farmacji PTFarm wygłosiła referat pt. *Ignacy Łukasiewicz – farmaceuta-wynalazca*.

Na Sympozjum w Niedzicy w sali ozdobionej wielkim portretem Ignacego Łukasiewicza w laboratorium aptecznym oraz powiększonym plakatem ekslibrisu aptekarzy polskich (wykonanym przez dr Krzysztofa Kmiecia) z wizerunkiem I. Łukasiewicza i skonstruowanej przez niego pierwszej lampy naftowej – uroczystą sesję w dn. 6 czerwca 2003 r. otworzył prof. dr hab. Dionizy Moska oraz dr Stefan Rostański w zastępstwie nieobecnego prezesa Zespołu Sekcji Historii Farmacji, doc. dr hab. Władysława Szczepańskiego.

Pierwszy referat pt. *Ignacy Łukasiewicz – twórca polskiego i pionier światowego przemysłu naftowego* wygłosił dr inż. Stanisław Szafran, sekretarz generalny Stowarzyszenia Naukowo-Technicznego Inżynierów i Techników Przemysłu Naftowego i Gazowniczego. Następnie Iwona Dymarczyk przedstawiła referat (współautorzy Krzysztof Kmieć, Lidia Maria Czyż) – *Apteka kolebką przemysłu naftowego*. Dalsze referaty w tej sesji przedstawili: Dionizy Moska, Taras Tereszczuk – *Lwów, apteka, nafta – echa sprzed 150 laty*; Krzysztof Kmieć, Iwona Dymarczyk – *Łukasiewicz i jego lampa naftowa w ekslibrisie*, Janina Murawska – *Ignacy Łukasiewicz na polskich znaczkach pocztowych*. W kuluarach można było oglądać 2 postery poświęcone Łukasiewiczowi: 1) Lidia Maria Czyż – *Łukasiewicz na Podkarpaciu*, 2) Monika Urbanik – *Pamiętki związane z Ignacym Łukasiewiczem w zbiorach krakowskiego Muzeum Farmacji*.

Po przerwie na kawę miała miejsce druga sesja naukowa, której przewodniczyła dr Katarzyna Hanisz oraz dr Stefan Rostański. Przedstawiono 9 referatów: Andrzej Sułko – *Niektóre aspekty moralno-etyczne współczesnego zawodu farmaceutycznego*, Zenon Wolniak – *Powstanie pierwszych aptek ogólnodostępnych*, Jerzy Pfadt – *Historyczny rys samorządów aptekarskich*, Lidia Maria Czyż – *Kontrakty dzierżawne aptek w Kańczudze (1890) i Kolbuszowej (1930) – podobieństwa i różnice*, Anna Stabrawa – *Z dziejów apteki „Pod Koroną” w Krakowie czynnej przy Rynku Głównym w latach 1765–1955*, Alicja Mielczarek – *Historia apteki w sanatorium p/reumatycznym w Osiecznie*, Anita Magowska – *Działalność naukowa aptekarzy polskich do 1939 r.*, Barbara Nowak – *Kontynuacja pracy naukowej uczonych Uniwersytetu Wileńskiego w powstałej po II wojnie światowej Gdańskiej Akademii Medycznej ze szczególnym uwzględnieniem Wydziału Farmaceutycznego*, Daniela Grodzicka – *Etapy rozwoju farmakognozji jako dyscypliny naukowej w uczelniach w Polsce*.

W trzeciej sesji referatowej, której przewodniczyła dr Iwona Arabas oraz dr Zbigniew Bela przedstawiono 6 referatów: Dionizy Moska, Taras Tereszczuk – *Mgr farm. Walery Włodzimirski (1854–1939) – farmaceuta, analityk, działacz społeczny, obywatel miasta Lwowa*; Marcin Kucharski, Sławoj Kucharski, Stanisław Pic – *Samuel Heinrich Schwabe (1789–1875) – aptekarz i wybitny astronom*; Piotr W. Gorski, Wojciech P. Gorski – *Hipokratesowskie określenie choroby, terapii i zdrowia w „De venaesectione nativa in febribus inflamantoriis”*

SEKCJA HISTORII FARMACJI
POLSKIEGO TOWARZYSTWA FARMACEUTYCZNEGO ODDZIAŁ W KRAKOWIE
MUZEUM FARMACJI CM UNIwersYTETU JAGIELLOŃSKIEGO

XII SYMPOZJUM HISTORII FARMACJI NIEDZICA 2003

W RAMACI PROGRAMU OBCHODÓW
ROKU IGNACEGO ŁUKASIEWICZA

MATERIAŁY

NIEDZICA, 5-8 CZERWCA 2003 R.

(1780) Jana Andrzeja Szastera (1741/1746–1793), Jadwiga Brzezińska – *Professor Stanisław-Józef Biernacki (1875–1931) – wychowanek Uniwersytetu Dorpackiego*, Henryk Romanowski – *Józef Kasperek (1906–1993) – wybitny społecznik farmaceutyczny w 10 rocznicę śmierci*, Iwona Mielczarek-Jagodzińska – *Leszczyńscy aptekarze w niepodległej Polsce*.

Czwarta sesja referatowa, poświęcona kolekcjonerstwu farmaceutyczno-medycznemu obejmowała 6 referatów, a obradom przewodniczyła doc. dr hab. Anita Magowska i dr Jan Majewski. Iwona Arabas – *Historia powstania i ocalenia Muzeum Farmacji im. mgr Antoniny Leśniewskiej w Warszawie*, Anita Chodkowska – *Archiwalia przechowywane w muzeach na przykładzie Muzeum Farmacji im. mgr Antoniny Leśniewskiej w Warszawie*, Ryszard W. Gryglewski – *Specyfika tworzenia zbiorów w Muzeum Wydziału Lekarskiego UJ*, Bazyli Leszczyłowski – *O reaktywację zamierzonej źródło twórczości historycznej w aptekach w Polsce*, Elżbieta Rutkowska, Irena Kałaur, Ewa Wroczyńska – *Wystawy czasowe i stałe zbiorów farmaceutycznych Białostockiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego i Muzeum w Tykocinie w latach 1983–2003*, Hansgeorg Loehr, Piotr W. Gorski – *Pharmacia in epistularibus*.

Piątej sesji referatowej w dn. 7 czerwca 2003 przewodniczyła dr Jadwiga Brzezińska oraz dr hab. Bazyli Leszczyłowski. Wygłoszono na tej sesji 6 referatów: Katarzyna Hanisz, Małgorzata Wierzbowska – *Środki lecznicze, apteki i aptekarze w Zakopanem na przełomie XIX i XX wieku*, Krzysztof Kmieć – *Od Heraklesa do Detralexu*, Zbigniew Bela – *O początkach alchemii w świetle badań zachodnich historyków nauki*, Jan Majewski – *Kontynuacja badań nad motywem tańca śmierci (nowe odkrycia i materiały)*, Agnieszka Rzepiela – *Właściwości lecznicze kamieni szlachetnych na podstawie „Liber lapidum seu de gemmis Marboda (XI w.)*, Gabriela Vlasceanu – *Teodor Badeński, polski farmaceuta, oficer w armii rumuńskiej*. W kularach zaprezentowano ponadto 14 posterów: Zbigniew Bela – *O zastosowaniu homeopatii na początku XX wieku na przykładzie publikacji Johna H. Clarke'a pt. Proch strzelniczy jako wojenne lekarstwo (Londyn 1915)*, Wiesława Bylka, Marlena Dudek, Anna Gawron-Gzella, Maria Ellnain-Wojtaszek, Irena Matławska, Maria Sikorska, Mirosława Szauffer-Hajdrych, Ewa Witkowska-Banaszczak, Małgorzata Wojcińska – *Kontakty Katedry i Zakładu Farmakognozji AM w Poznaniu z ośrodkami zagranicznymi*, Wiesława Bylka, Marlena Dudek, Anna Gawron-Gzella, Maria Ellnain-Wojtaszek, Irena Matławska, Maria Sikorska, Mirosława Szauffer-Hajdrych, Ewa Witkowska-Banaszczak, Małgorzata Wojcińska – *Nowe spojrzenia na znane zioła*, Lidia Maria Czyż – *Łukasiewicz na Podkarpaciu*, Iwona Dymarczyk, Renata Jachowicz – *XIX-wieczna ceramika z brytyjskich aptek w zbiorach krakowskiego Muzeum Farmacji (z kolekcji Mateusza B. Grabowskiego)*, Iwona Dymarczyk, Piotr Trzos – *Kto zwiedza Krakowskie Muzeum Farmacji*, Ryszard W. Gryglewski – *Wystawa „Blaski chirurgii krakowskiej 1779–1939*, Katarzyna Jaworska – *Lecznicze działanie źródła siarczystego w uzdrowisku Konopkówka w I poł. XIX wieku*,

Katarzyna Jaworska – *Dyplomy w zbiorach Muzeum Farmacji Collegium Medicum UJ*, Katarzyna Jaworska, Monika Urbanik – *Kolekcja odważników w Muzeum Farmacji*, Monika Urbanik, Katarzyna Jaworska – *Leki i metody lecznicze w XIX-wiecznym poradniku medycznym pt. „Kobieta lekarką domową”*, Anny Fischer-Dückelmann, Monika Urbanik – *Medycyna domowa w XIX-wiecznej fraszce i karykaturze*, Monika Urbanik – *Pamiętniki związane z Ignacym Łukasiewiczem w zbiorach krakowskiego Muzeum Farmacji*, Ewa Wroczyńska, Irena Kałaur, Elżbieta Rutkowska – *Kolekcje i ekspozycje zabytków aptekarstwa na Białostoczczyźnie w latach 1983–2003*.

Ostatnia uroczysta sesja stanowiła podsumowanie Sympozjum. Oceniono pozytywnie poziom referatów i wykonanie posterów. Różnorodność tematyczna pozwoliła zaprezentować wielokierunkowe zainteresowania historyków farmacji, a równocześnie była interesująca w odbiorze przez słuchaczy.

W sumie zaprezentowano 32 referaty i 16 posterów. W Sympozjum wzięło udział 80 osób, w tym 2 osoby z Węgier i 2 z Rumunii. Wspólne posiłki i część turystyczno-rekreacyjna stanowiły okazję do integracji uczestników sympozjum i indywidualnej wymiany poglądów. Imprezami towarzyszącymi było zebranie Zespołu Sekcji Historii Farmacji w dn. 5 czerwca 2003r. wieczorem, piknik z ogniskiem i kapelą góralską w dn. 6 czerwca 2003, wycieczka autokarem do Czorsztyna i Szczawnicy, spływ Dunajcem, zwiedzanie zamku w Czorsztynie i zamku w Niedzicy oraz starego kościółka w Dębnie. Przez cały czas towarzyszyła imprezie piękna, słoneczna, upalna pogoda. Uczestnicy cieszyli się dobrą atmosferą spotkania, która pozwoliła im nabrać energii i chęci do dalszej mozolnej pracy historyka farmacji.

Wyrazy uznania trzeba kierować do Organizatorów Sympozjum Niedzica 2003. Komitetem Organizacyjnym kierowała mgr Iwona Dymarczyk, przewodnicząca Krakowskiej Sekcji Historii Farmacji, a wspierali ją czynnie: mgr Monika Urbanik z Muzeum Farmacji w Krakowie i dr Krzysztof Kmiec, adiunkt Zakładu Farmakognozji UJ. Ten ostatni zaprojektował specjalne logo dla Sympozjum oraz ekslibris aptekarzy polskich z wizerunkiem Łukasiewicza. Dzięki zaangażowaniu społecznemu tych 3 osób strona organizacyjna była perfekcyjna. Wydano 3 komunikaty, szczegółowy program, materiały sympozjum z dwujęzycznymi streszczeniami. Pełne teksty referatów zostaną opublikowane później w specjalnym wydawnictwie.

Jadwiga Brzezińska
Sekretarz Zespołu Sekcji
Historii Farmacji
Polskiego Towarzystwa
Farmaceutycznego